

BYLAAG F3

Jan van Riebeeck — Biografiese Oorsig

Bron: Wikipedia (nl.wikipedia.org) · 29 Januarie 2021

Johan Anthoniszoon (Jan) van Riebeeck (Culemborg, 21 April 1619 – Batavia, 18 Januarie 1677) was 'n Nederlandse chirurgyn en koopman in diens van die Vereenigde Oostindische Compagnie (VOC). In 1652 het hy die eerste Europese handelspos in Suid-Afrika gestig, in 'n gebied (die Kaap) wat destyds bewoon was deur verskeie Khoikhoi-stamme. Die nedersetting met Fort de Goede Hoop by Kaap de Goede Hoop sou uitgroeï tot die Kaapkolonie en uiteindelik tot die huidige Republiek Suid-Afrika. In baie stede en dorpe in Suid-Afrika is strate nog altyd na hom vernoem.

Biografie

Van Riebeeck was die seun van 'n chirurgyn in die Staatse Leër. Ook sy moeder het uit 'n plaaslik belangrike familie gekom. Rond 1630 het die Van Riebeecks na Schiedam verhuis. Van Riebeeck is as leerling-chirurgyn in diens van die WIC en die Noordsche Compagnie na Nederlands-Brasilië en Groenland gestuur. In 1639 het hy by die VOC-kamer Delft aangesluit en na die Ooste vertrek. As neef van Antonie van Diemen (1593–1645) het hy oor 'n goeie kontakpersoon in Batavia beskik. Vanaf 1643 het hy 'n jaar op Dejima in Fort Zeelandia gewerk. Die volgende aanstelling was in Tonquin (Vietnam) onder Anthony van Brouckhorst. In 1647 is hy teruggeroep nadat hy hom soos so baie ander aan privaathandel skuldig gemaak het.

In 1648 het hy onder Wollebrant Geleyns de Jongh (1594–1674) terug na die vaderland gevaar. By die Tafelbaai word hulle agttien dae lank aangehou en is Van Riebeeck 'n deel van die bemanning van die in 1647 gestrande skip Haerlem aan boord geneem. Op 6 Augustus 1648 het hy by 't Vlie aangekom en vier dae later in Amsterdam.

Van Riebeeck het op 28 Maart 1649 in Schiedam met Maria de la Quellerie getrou, uit 'n geslag van Waalse predikante. Hulle het agt kinders gekry, van wie die meeste op jong leeftyd oorlede het. Die egpaar het 'n paar jaar in Amsterdam gewoon, totdat Van Riebeeck deur die VOC-kamer Amsterdam uitgestuur is — 'n beslissing wat sonder twyfel verband gehou het met die dreiging van die Eerste Engels-Nederlandse Oorlog.

Loopbaanopsomming

1652–1662	Kommandeur en stigter van Kasteel de Goede Hoop, Kaap de Goede Hoop
1662–1665	Goewerneur van Nederlands-Malakka
?–1677	Sekretaris van die Raad van Indië

Bron: Wikipedia (nl) — Jan van Riebeeck. Transkripsie en moderne Afrikaanse aanpassing.